Ny strategi mod trips i porrer

Trips er en voksende og uoverskuelig udfordring i porrer, fordi effekten af de eksisterende insektmidler er usikker. En ny metode med biologisk bekæmpelse ser lovende ud.

Karina Frandsen, HortiAdvice, kfr@hortiadvice.dk

Biobest og Karina Frandsen

De planteværnsmidler, der er til rådighed mod trips i porrer, er primært kontaktmidler, og derfor er effekten ikke så sikker, som man kunne ønske.
Klimaændringer betyder, at vi i dag oplever en kontinuerlig indflyvning af trips i porremarker gennem hele sæsonen, og det er således vanskeligt at ramme dem på et optimalt tidspunkt. Ifølge udenlandske erfaringer er det lykkedes at holde tripsangreb i porrer nede ved at anvende biologisk bekæmpelse i stedet for pesticider. Disse erfaringer er afprøvet i Danmark i 2024 i et IPM-projekt. Biologisk bekæmpelse er et af de otte IPM-principper.

Biblomme og rovtæger
Vi anlagde afprøvningen i en 3,3 ha stor porremark hos Gartneriet Birkemosegaard på Nordfyn. Denne mark blev på intet tidspunkt i sæson 2024 behandlet med insektmidler, kun med ukrudts- og svampemidler.
Bankerplanter af biblomme, *Lobularia maritima,* blev udplantet i en række for sig for hver 30 meter mellem porrerækkerne. Biblomme er en etårig plante, der blomstrer relativt hurtigt. Desuden trives planten på flere jordtyper, og den forekommer naturligt i Danmark. Blomsterne på biblomme skal tiltrække trips, som giver fødegrundlag til rovtægen, *Orius majusculus*, der sættes ud, når bankerplanterne blomstrer.
Biblomme udplantes normalt 7-14 dage efter etablering af porrerne, men på demonstrationsarealet blev biblomme udplantet samtidigt med etablering af porrerne, da det ville være for omstændeligt for gartneriet at foretage udplantningen senere. Rovtægerne drysses ud i passende mængder ned gennem rækkerne af blomstrende biblomme.

Flere uger med udsætning
Rovtægen *Orius majusculus* trives bedst ved temperaturer over 16°C, og udviklingen går hurtigst ved temperaturer over 20°C. Vi udsatte i alt 20.000 rovtægenymfer over tre uger for at sikre, at de findes i alle stadier. På den måde øges succesraten i tilfælde af, at noget går galt. Nymferne kan ikke flyve, og dermed er man sikker på, at de bliver i kulturen. Først når de er voksne og kan flyve, migrerer de ind i porrerne. Nymferne søger efter pollen og trips som føde i biblomme. Den voksne rovtæge kan flyve og er meget mere mobil, så den kan søge føde i en stor radius.

Temperaturafhængig
Udviklingen af de forskellige stadier hos *Orius* afhænger meget af temperaturen, så der blev sat en temperaturlogger op i en række med biblomme. Desværre blev loggeren revet op af maskiner, der kørte i kulturen, selv om den var forsøgt sikret på bedste vis. Der mangler derfor data på dette område.
Vi moniterede visuelt en gang om ugen for rovtæger og stadier af disse. Dette fungerede egentlig ok, men for at vurdere fuldt ud på effekten burde det have været muligt at sammenholde resultater fra temperaturloggeren med de visuelle observationer. Derfor skal fokus i næste sæson øges på at holde temperaturloggeren kørende.

Biblomme i fuldt flor sidst i august på demonstrationsarealet hos Gartneriet Birkemosegaard, hvor der i 2024 blev demonstreret biologisk bekæmpelse mod trips i porrer.

Rovtægen Orius

- *Orius majusculus* er naturligt hjemmehørende i Danmark.
- Rovtægen lever af pollen, trips, bladlus, sommerfugleæg og andre små insekter.
- Fra æglægning til fuldt udviklet voksen – via fem nymfestadier – går der ca. 25 dage.
- På friland kan der være to generationer på en sæson.
- En voksen rovtæge lever i 20-25 dage og lægger ca. 75 æg.

Rovtægen Orius majusculus, der tager trips i alle stadier, blev i 2024 anvendt i en demonstrationsmark med porrer og bankerplanten biblomme.

Læs mere

- Statusrapport for projektet er tilgængelig på www.hortiadvice.dk. Søg under 'Projekter'.
- Demonstrationen af biologisk bekæmpelse mod trips i porrer er et IPM-projekt, der handler om at nedsætte forbruget af pesticider.

Tre uger efter plantning ses, hvordan biblomme er udplantet i rækker for hver 30 meter med fem planter pr. løbende meter. De er begyndt at blomstre.

'Impala' er en meget mørkegrøn porresort med et tykt vokslag, som trips har svært ved at raspe sig igennem. I afprøvningen var omfanget af skader så lille, at det ikke havde betydning for udbyttet.

Gule limplader
Indflyvning af trips i marken blev moniteret med gule limplader, der er en vigtig brik i IPM-strategien, men i praksis er de svære at arbejde med. Normalt ser man allerede i april de første trips, og populationen af trips topper i løbet af august-september i takt med, at populationen af rovtæger også topper.
Tripsene er en blanding af korntrips, rugtrips, nelliketrips og kåltrips. Trips kan moniteres på limplader, men fangsterne er ustabile og vejrafhængige, og trips er vanskelige at artsbestemme i marken. Det er svært at arbejde med for producenten.
Af flere omgange så vi store indflyvninger af trips. Der blev talt op til 300-400 trips i enkelte uger. Vi fandt også trips i porrerne, men der blev ikke rigtigt set skader. Umiddelbart ser det ud til, at limpladerne ikke kan bruges til varsling men mere som en indikator for, hvornår man skal have ekstra opsyn i marken.

Vokslag har betydning
At vi ikke fandt flere skader i porrerne kan skyldes flere faktorer. Først og fremmest at rovtægerne har bekæmpet tripsene, efterhånden som de er fløjet ind. Vi fandt aldrig tripsnymfer i porrerne, så de nåede ikke at etablere sig og ej heller at yngle.
Dernæst skal det ses i kombination med, at den anvendte porresort 'Impala' er meget mørkegrøn og har et tykt vokslag. Det betyder normalt, at planterne ikke angribes så kraftigt, idet tripsene har svært ved at raspe sig igennem vokslaget og ind i bladkødet, hvor skaden ses som kritisk for slutproduktet. Endelig skal klimaet i 2024 også tages i betragtning, idet den våde sæson ikke favoriserede trips. De kan bedst lide tørre blade.

Kun få skader i porrerne
Vi forventede, at *Orius majusculus* ville holde populationen af trips nede på et kontrolleret niveau. Men forventningen var også, at der i perioder med stor indflyvning alligevel ville være udfordringer med angreb på bladene og dermed risiko for et forringet salgsprodukt. De perioder, hvor vi normalt ser stor indflyvning, er typisk i lummert, vindstille vejr, samt når frøgræs og kornhøst er i gang på omkringliggende arealer. Vi kunne se på limpladerne, at indflyvningen var højere i de førnævnte perioder, men det resulterede ikke i flere skader på porreplanterne.
Vi forventede også at se flere angreb af løgminérfluen på arealet, da der ikke blev behandlet med insekticider. Der er stort set ikke frasorteret porrer med minérgange eller pupper.
Afprøvningen med rovtæger mod trips i porrer gentages i 2025. ■